

**CONCURSUL NAȚIONAL DE OCUPARE A POSTURILOR DIDACTICE/CATEDRELOR
VACANTE/REZERVATE DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR
21 iulie 2026**

**Probă scrisă
LIMBA ȘI LITERATURA MAGHIARĂ MATERNĂ
BAREM DE EVALUARE ȘI DE NOTARE**

Model

- Se punctează orice modalitate de rezolvare corectă a cerințelor.
- Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit în barem. Nu se acordă fracțiuni de punct.
- Se acordă zece puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea la zece a punctajului total acordat pentru lucrare.

I. TÉTEL

(30 punct)

1. A cím és a versszöveg viszonya

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz (pl. a cím egyszerre utal a vershelyzetre, a ballagó diák búcsújára és a vers műfajára, a villoni balladára. A villoni ballada műfajának meghatározása nem elvárás. Alkalmi vers. A vers szerkezete és a műfaj közötti összefüggés: az ajánlás címzettje a jó herceg – intertextuális utalások. A gyakorító képző szerepének értelmezése stb.) – 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz – 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz – 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz – 2 pont, kísérlet a válaszadásra – 1 pont

5 pont

2. A vershelyzet, versbeszéd sajátosságai

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz (pl. vershelyzet: az iskolájától elköszönő diák fogalmazza meg ambivalens érzelmeit: egyrészt örövend annak, hogy lezárul élete egy szakasza, s elbúcsúzhat a mindennapi rutint jelentő élményektől, tanáraitól és diáktársaitól, másrészt bevallja, hogy hiányozni fog neki az iskola, s kisebb diáktársainak üzeni, „Nektek se legyen mostohább/A sorsotok, mint volt nekem.” A versbeszéd monologikus, a beszélő hetykén szólítja meg az iskolában maradó tanárokat, portásbácsit, helyeket és tárgyakat, melyektől egyenként búcsút vesz stb.) – 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz – 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz – 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz – 2 pont, kísérlet a válaszadásra – 1 pont

5 pont

3. A retorikai eszközök szerepe

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz (pl. felsorolás, halmozás – a búcsúzkodás gesztusa, egyenként jelennek meg az emlékképek, mindazok, akikkel utoljára találkozik, akiktől elköszön. Egymás mellé rendeli tanárait, a konyhásmamákat, a köcsögdudát és a menzán elfogyasztott ételeket. A többes szám az általánosítás eszköze, az összemosódó emlékeket jeleníti meg; Ismételtes – a refrénes szerkezet hangsúlyos kijelentése, a „Hiány ül majd a lelken” a vers üzenete. Ellentét, ambivalens, kavargó érzések megfogalmazása stb.) – 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz – 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz – 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz – 2 pont, kísérlet a válaszadásra – 1 pont

5 pont

4. A hangulatteremtés eszközei

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz (pl. az alkalomhoz illő ünnepélyességet ironizálja közhelyes, túlzó kifejezésekkel: „Szivembe kardok kínja vág”. Az ünnepélyes pillanat merev hangulatát a humor eszközeivel, a helyzetkomikummal és a nyelvi humorral oldja: „pupák”, „ti sok sínylődő kisdíák”, az ajánlás megszólítottja a bozontos orrú herceg. Egyszerre jelenik meg az öröm és a nosztalgia, a szabadság érzéséből fakadó hetykeség, a merev szabályok alól szabaduló fiatal szókimondása stb.) – 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz – 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz – 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz – 2 pont, kísérlet a válaszadásra – 1 pont

5 pont

5. Tökéletesen összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat 5 pont, összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, részben helyes fogalomhasználat – 4 pont, helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat – 3 pont, logikus gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat – 2 pont, töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat – 1 pont.

6. Nyelvi megformáltság, helyesírás: 0–1 hibatípus – 5 pont, 2–3 hibatípus – 3 pont, 4–5 hibatípus – 1 pont, több mint 5 hibatípus – 0 pont. A pontszám csak a terjedelmi feltételek teljesítése esetén adható meg. **5 pont**

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

II. TÉTEL

(30 pont)

1. Az időbeliség jelölésének és jelöletlenségének lehetőségei és funkciói.

Időjelölés az igealakon: időre jelöletlen vs. múltidő-jeles igealakok. A szöveg egy lezárt életpályát mutat be úgy, hogy időre jelöletlen és múltidő-jeles igealakok váltakoznak benne. – 2 pont

Az időre jelöletlen igealak lehetséges jelentései példákkal – 4 pont. Lehetséges válaszok:

- Jelenidejűség: beszédidő = eseményidő. Nincs konkrét jelenidejűség a szövegben, mivel minden esemény múlt idejű, viszont jelen idejüként beszél a felidézett életpályáról, tehát a beszédidőt áthelyezi a múltba. (Erre pl. Károlyi Amy, aki akkor még a Mária nevet viseli...; hatéves korban már próbálkozik, s fiatal kamaszként már Reviczky-utánpótlásokat ír; Általános Iskolában kap állást, magyar, német és történelem szakos tanárként dolgozik.; Az ötvenes évek politikai légköre őt is, mint oly sok költőt, hallgatásra ítéli, meséket, gyermekverseket ír.; 1947-ben házasságot köt Weöres Sándorral, a költőgénusszal.) Az időmegjelölés (hatéves korában, az ötvenes évek, 1947-ben stb.) segít a jelen idejűnek tűnő közléseket múltbeliként értelmezni.
- Jövőidejűség: telikus igék esetében az esemény kulminálásának ideje szükségszerűen egy későbbi időpontra tehető, a szövegben viszont ezek is múltbeli események (pl. beiratkozik, állást kap, megjelennek a versei stb.)
- Időtlenesség/habitualitás: ismétlődő események említésénél vagy általánosan, időtől függetlenül érvényes kijelentéseknél jellemző jelentés. (Pl. Kedvenc olvasmányai között Petőfi és Vörösmarty költeményei szerepelnek, de a népköltészet és a barokk költők világa is igen közel áll hozzá.; Szeret tanítani; ... amit ő képvisel a magyar költészettörténetben; Károlyi Amy 1965-ben megjelent *A harmadik ház* című kötetében mutatkozik meg költészetének esszenciája.; Idézetek, aforizmák szerepelnek benne többnyire versszövegekkel kiegészülve.)

A múltidő-jeles igealakok bemutatása: a beszédidőhöz képest korábbi eseményekre utalnak. Az áthelyezett beszédidejű mondatok esetén a kiválasztott múltbeli pillanatot megelőző eseményekre utal (Pl. első kötete megjelenésekor, 1947-ben, harmincnégy éves. Ez nem jelenti persze azt, hogy Károlyi Amynak ne lett volna eredendő költői tehetsége), máskor pedig a tényleges beszédidőhöz viszonyítva múlt idejű eseményeknél fordul elő. (Pl. Ezt a szimpátiát felnőtt korában is őrizte.) A múlt rétegeinek kifejezésére már nem adnak lehetőséget az egyforma igealakok, csak az időhatározók vagy a kontextus alapján derül ki a múltbeli események sorrendje. (Pl. időhatározók alapján: 1981-ben József Attila-, 1996-ban Arany János-díjat kapott, az Év Könyve jutalommal 1990-ben és 1992-ben is kitüntették.; kontextusból: Károlyi Amy 1909. július 24-én született Budapesten, Krisztinavárosban. Értelmiségi családban nevelkedett.) – 2 pont

Logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, helyesírás – 2 pont

10 pont

2. Alaktan. Képzők, jelek, ragok. Az adott végződést tartalmazó morféma azonosítása. Minden morféma megnevezése 1 pontot ér. Helyes válaszok:

- az *-ik* végződés szerepe: harmadik: a sorszámnévképző része; mutatkozik: igei személyrag (E/3, ált. ragozás); őrzik: igei személyrag (T/3, hat. ragozás)
- az *-i* végződés szerepe: ítéli: igei személyrag (E/3, hat. ragozás); lírai: melléknévképző; versei: birtoktöbbségitő jel része

6 pont

3. Mondatszemantika. A fókusz funkció és a fókuszpozíció. Minden helyesen jelölt mondat 2 pontot ér. Lehetséges válaszok:

A matúra után a pesti egyetem bölcsészkarára iratkozik be,...

Károlyi Amy 1965-ben megjelent A harmadik ház című kötetében mutatkozik meg költészetének esszenciája.

Munkásságát számos díjjal ismerték el,...

Tizenkilenc kötete jelent meg,...

Károlyi Amy 2003. május 29-én hunyt el Budapesten,...

4 pont

4. A főnévi kifejezés. A birtokos szerkezet azonosítása. Minden helyesen azonosított szerkezet 1 pontot ér. Helyes válaszok:

Birtokos	Birtok
Károlyi Amy	1965-ben megjelent A harmadik ház című kötetében
költészetének / (ő)*	esszenciája / költészetének esszenciája
Károlyi Amy	költői életművét
a magyar irodalomnak	méltánytalanul kevés figyelmet kapott életműve

(A táblázatos szerkesztés nem elvárás.)

* költészetének esszenciája: elfogadható úgy is, hogy a birtokos ő, a birtok pedig költészetének esszenciája, illetve úgy is, hogy a birtokos a költészetének, a birtok pedig az esszenciája szó, de két külön birtokos szerkezetként is. **4 pont**

5. Alaktan. Szóösszetétel. Az összetettség-státusz helyes megítélése szavanként 1 pontot ér. A magyarázat szavanként 1 pontot ér. Helyes válaszok:

polgármester: összetett szó, a polgár és a mester szavakból jött létre, de a jelentés túlmutat az összetételi tagokén.

hatéves: nem összetett szó, nem jelent többet a hat és az éves szavak jelentéseinek összegénél, csak helyesírási szabály, hogy az éves szót az egytagú számnevekkel egybeírjuk, jelentésében viszont nem más, mint pl. a szövegben is szereplő, különírt *harmincnégy évesen*.

Reviczky-utánpótlás: összetett szó, a két összetételi tag jelentésén túl új jelentése van, eltűnik a viszony morfológiai jelölése is (Reviczkyt utánozni). **6 pont**

III. TÉTEL

(30 pont)

1. A tevékenységterv értékelésének szempontjai:

- a. A tevékenység célja (a megfogalmazott cél összhangban van a tantervi szemlélettel és a megadott tantervi részletek egyikére vonatkozik) **2 pont**
- b. Tanulási igények (a korosztályra, oktatási formára, esetleg sajátos nevelési igényekre való hivatkozás) **2 pont**
- c. Eszközsükséglet (adekvát eszközhasználat figyelembe véve a tevékenység típusát, célját, a korosztályt, időkeretet stb.) **2 pont**
- d. Módszerek (a választott módszerek ismerete, azok hatékonysága) **2 pont**
- e. Szervezési formák **2 pont**
- f. Értékelés **2 pont**
- g. A tantervi részletre vonatkozó irodalomtörténeti ismeretek **1 pont**
- h. A megadott szöveg felhasználása **1 pont**
- i. A szaknyelv ismerete, helyes fogalomhasználat, nyelvi igényesség **1 pont**

2. Az összeállított mérőeszköz értékelési szempontjai:

- a. 5 itemből álló mérőeszköz tervezése **2 pont**
- b. Különböző típusú feladatok tervezése, változatosság, fokozatosság **2 pont**
- c. A mérőeszköz szummatív értékelésre alkalmas **2 pont**
- d. Az itemek a megadott kompetenciák egyikét méri **2 pont**
- e. A mérőeszköz megfelel a korosztálynak **2 pont**
- f. A felhívó szöveg világos és érthető **2 pont**
- g. Helyes itemleírás (megnevezi az értékelni kívánt kompetenciát, a tantervi tartalmakat és az itemtípusokat!) **2 pont**
- h. A szaknyelv ismerete, helyes fogalomhasználat, nyelvi igényesség **1 pont**